

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Do medzirezortného pripomienkového konania sa v nadväznosti na plnenie úlohy vyplývajúcej z uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 40 zo 16. februára 2008 predkladá návrh zákona, ktorým sa mení zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Návrh zákona vychádza z požiadavky vyslovenej v uznesení vlády Slovenskej republiky č. 40 zo 16. februára 2008: „*vypracovať a predložiť na rokovanie vlády Slovenskej republiky návrh zákona, ktorý zamedzí ďalšiemu nerovnakému zaobchádzaniu pri odmeňovaní sudcov, a to primeraným znížením príplatku za výkon funkcie sudcu v rozsahu podľa § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov u všetkých sudcov všeobecných súdov.*“.

Aktuálne predstavuje výška príplatku podľa § 69 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediach šesťnásobok priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok. Vychádzajúc z údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky bola výška priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za rok 2007 (dostupné sú zatiaľ len údaje za prvé tri štvrtroky 2007) 19 208 Sk. Výška príplatku je podľa § 69 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediach 115 248 Sk.

Podľa právoplatného rozhodnutia Okresného súdu Bratislava I je súčasný platný stav pri odmeňovaní sudcov všeobecných súdov v porovnaní so sudcami Špeciálneho súdu a sudcami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorí rozhodujú o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam vydaným Špeciálnym súdom v prvom stupni diskriminačný (súd uviedol, že „*odmeňovaním sudcov podľa § 66 ods. 2, 3 a 4, § 67 ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 23 ods. 1 a 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky nie je dodržaná zásada rovnakého zaobchádzania v porovnaní s odmeňovaním sudcov podľa § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 122/2005 Z. z. v období od 14. apríla 2005 po súčasnosť*“). V tejto súvislosti možno konštatovať, že príplatek podľa § 69 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediach vytvára zjavný a značný nepomer a nerovnaké postavenie pri odmeňovaní sudcov všeobecných súdov.

V nadväznosti na vzniknutú situáciu Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky predložilo na rokovanie vlády materiál Návrh opatrení na zamedzenie diskriminácie pri odmeňovaní sudcov všeobecných súdov. V rámci tohto materiálu boli vypracované tri alternatívy riešenia existujúceho stavu, ktorý bol právoplatným rozhodnutím súdu označený za diskriminačný. Vláda Slovenskej republiky odporučila podpredsedovi vlády a ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky riešiť daný stav primeraným znížením príplatku podľa § 69 ods. 2 o sudcoch a prísediach.

Podpredseda vlády a minister spravodlivosti Slovenskej republiky následne vymenoval odbornú komisiu na riešenie problematiky príplatkov sudcov podľa § 69 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediach, zloženú z predstaviteľov Súdnej rady Slovenskej republiky,

Špeciálneho súdu, Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky vrátane Úradu špeciálnej prokuratúry, Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, Ministerstva financií Slovenskej republiky, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a ďalších odborníkov. Komisia dospela k záveru, že treba vychádzať z faktu, že Špeciálny súd má podľa § 9 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov postavenie krajského súdu. Preto sa komisia v záverečnom hlasovaní nadpolovičnou väčšinou všetkých hlasov vyslovila za zníženie príplatku podľa § 69 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediach na sumu rovnajúcu sa príplatku za vyššiu sudcovskú funkciu na krajskom súde. Do úvahy pritom prichádzala funkcia predsedu senátu krajského súdu (výška príplatku 2000 Sk mesačne) alebo predsedu kolégia krajského súdu (príplatok 3000 Sk mesačne).

Predkladateľ považuje argumentáciu uvedenej komisie za vecne správnu a je toho názoru, že niet dôvodu na vytváranie diferenciácie pri odmeňovaní sudcov Špeciálneho súdu v rozsahu danom platným znením § 69 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediach. Napriek odporúčaniu komisie však pri zohľadnení jeho doteraz platnej výšky (cca 115 000 Sk) a úlohy uloženej vládou Slovenskej republiky primerane znížiť príplatok navrhuje alternatívne neodvodzovať príplatok za výkon funkcie sudcov Špeciálneho súdu a sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorí rozhodujú o opravných prostriedkoch vo veciach, na ktoré je v prvom stupni príslušný Špeciálny súd, od príplatku za vyššiu sudcovskú funkciu na krajskom súde, ale od najvyššej možnej výšky funkčného príplatku v súdnictve. Najvyšším príplatkom pritom je (okrem príplatku podľa § 69 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediach) funkčný príplatok predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podľa § 24 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, teda príplatok vo výške 10 000 Sk mesačne. Z vecného hľadiska nemožno porovnávať výkon funkcie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky s výkonom funkcie sudcu Špeciálneho súdu a takéto porovnávanie nemá za cieľ ani predkladateľ. Poukázaním na príplatok predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (10 000 Sk) predkladateľ sleduje výlučne zdôvodnenie primeranosti zníženia príplatku sudcom Špeciálneho súdu, ktorému zákon priznáva postavenie krajského súdu.

Pre porovnanie, v Írskej republike zostávajú sudcovia Špeciálneho trestného súdu (Special Criminal Court) súčasne sudcami ostatných všeobecných súdov (District Court, Circuit Court, High Court), kde poberajú bežný plat sudcu podľa svojho funkčného zaradenia. Do sídla Špeciálneho trestného súdu v Dubline prichádzajú podľa potreby len na pojednávania a zasadnutia špeciálneho súdu, pričom sudcovia, ktorí prichádzajú zo súdov mimo Dublinu dostávajú diéty za každý deň strávený počas zasadnutia Špeciálneho trestného súdu v Dubline (vo výške 193 EUR). Ďalší príplatok sudcovia Špeciálneho trestného súdu nedostávajú.

Z uvedených dôvodov sa medzirezortného pripomienkového konania predkladá návrh zákona v dvoch alternatívach.

Právny poriadok Slovenskej republiky ani medzinárodne dokumenty, či už normatívnej alebo všeobecne akceptovanej, či odporúčacej povahy neobsahujú výslovný zákaz diferenciácie pri odmeňovaní sudcov. Takáto diferenciácia, aby mohla byť považovaná za odôvodnenú, musí však vychádzať z určitých všeobecne akceptovateľných kritérií, medzi ktoré sa zaraďuje najmä dĺžka výkonu funkcie sudcu, charakter povinností, ktorými je sudca poverovaný a dôležitosť úloh, ktoré má plniť. Rovnaký záver vyplýva z Európskej charty o zákone pre sudcov prijatej na rokovaní Rady Európy v Štrasburgu v dňoch 8. – 10. júna

1998. V kontexte uvedeného je teda zrejmé, že doterajšia povaha príplatku podľa § 69 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediacich sa zjavne vymyká podmienkam dovolenej a tolerovateľnej diferenciácie pri odmeňovaní sudcov všeobecných súdov.

Pri posudzovaní primeranosti rozsahu zvýhodnenia sudcov Špeciálneho súdu v porovnaní so sudcami ostatných všeobecných súdov treba vziať do úvahy tak výšku príplatku podľa § 69 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediacich, ako aj výšku základného platu, ktorý je podľa § 66 ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich u sudcov Špeciálneho súdu o 30 % vyšší než je priemerný plat sudcu podľa § 23 ods. 1 zákona NR SR č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (vychádzajúc z priemernej mzdy v národnom hospodárstve vo výške 19 208 Sk je tak základný plat sudcov Špeciálneho súdu 74 911 Sk mesačne). Celkový funkčný plat sudcu špeciálneho súdu predstavuje (bez príplatkov predsedov senátov či predsedu Špeciálneho súdu) 190 159 Sk mesačne. Aj výrazný nepomer medzi výškou základného platu (74 911 Sk) a príplatku (115 248 Sk) poukazuje na to, že dávka ustanovená v platnom znení § 69 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediacich v skutočnosti nemá povahu príplatku, ale samostatného ďalšieho platu, a to 1,5-násobne vyššieho než základný plat. Pri hľadaní proporcionálneho riešenia predkladateľ nemohol nebrať zreteľ aj na ďalšie funkčné požitky sudcov Špeciálneho súdu (napr. možnosť sudcov Špeciálneho súdu bez obmedzenia používať služobné motorové vozidlo, čo predstavuje nezanedbateľnú položku).

Naviac, agenda patriaca do pôsobnosti Špeciálneho súdu je svojou závažnosťou porovnateľná s agendou okresných súdov v sídle krajských súdov v rámci trestného konania. Podmienky na výkon funkcie sudcu sú u všetkých sudcov rovnaké, pričom absolvovanie bezpečnostnej previerky u uchádzača o funkciu sudcu na Špeciálnom súde nemôže byť dôvodom na tak zásadnú nerovnosť pri odmeňovaní sudcov tohto súdu v porovnaní so sudcami ostatných všeobecných súdov. Na základe uvedeného možno teda konštatovať, že objektívne nie je daný dôvod oprávneného záujmu a primeranosti na existujúce platové rozdiely medzi sudcami Špeciálneho súdu a sudcami ostatných všeobecných súdov.

Z uvedených dôvodov sa teda navrhuje, aby sudcom Špeciálneho súdu bol priznaný počnúc dňom nadobudnutia účinnosti predkladaného zákona príplatok za výkon funkcie sudcu Špeciálneho súdu vo výške 10 000 Sk mesačne, čo predstavuje v súčasnosti sumu príplatku predsedu Najvyššieho súdu SR, teda najvyššieho predstaviteľa všeobecného súdnictva. Súčasne sa navrhuje použiť rovnaký príplatok aj pre sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorí rozhodujú o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam vydaným Špeciálnym súdom v prvom stupni.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a zákonmi a súčasne je v súlade s právom Európskych spoločenstiev a Európskej únie.

Návrh zákona nezakladá žiadne nové požiadavky na verejné financie, nebude mať ekonomický ani environmentálny vplyv, ani vplyv na zamestnanosť a podnikateľské prostredie.

DOLOŽKA ZLUČITEĽNOSTI
návrhu právneho predpisu
s právom Európskych spoločenstiev a právom Európskej únie

1. Predkladateľ právneho predpisu: vláda Slovenskej republiky

2. Názov návrhu právneho predpisu: zákon, ktorým sa mení zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

3. Problematika návrhu právneho predpisu:

- a) nie je upravená v práve Európskych spoločenstiev,
- b) nie je upravená v práve Európskej únie,
- c) nie je obsiahnutá v judikatúre Súdneho dvora Európskych spoločenstiev alebo Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev.

Vzhľadom na to, že problematika návrhu zákona nie je upravená v práve Európskych spoločenstiev a Európskej únie, je bezpredmetné vyjadrovať sa k bodom 4., 5. a 6.

DOLOŽKA
finančných, ekonomických, environmentálnych vplyvov,
vplyvov na zamestnanosť a podnikateľské prostredie

1. Návrh zákona nezakladá žiadne nové nároky na verejné financie.

Podľa v súčasnosti platnej a účinnej zákonnej úpravy sudcom Špeciálneho súdu a sudcom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky patrí príplatok za výkon funkcie podľa § 69 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediach vo výške šesťnásobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok.

Vychádzajúc z údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky, priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za kalendárny rok 2007 predstavuje 19 208,- Sk.* Z uvedené teda vyplýva, že suma príplatku podľa § 69 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediach predstavuje 115 248,- Sk. Pri aktuálnom počte sudcov Špeciálneho súdu (15 sudcov) a sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorí rozhodujú o opravných prostriedkoch vo veciach, na ktoré je v prvom stupni príslušný Špeciálny súd (8 sudcov) predstavujú celkové ročné náklady na príplatky podľa citovaného ustanovenia zákona sumu 20 744 640,- Sk v rozpočtovej kapitole Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a sumu 11 063 808,- Sk v rozpočtovej kapitole Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Po nadobudnutí účinnosti navrhovanej právnej úpravy bude výška príplatku podľa § 69 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediach

- a) v prípade **alternatívy I** 3 000,- Sk; z hľadiska celkových nákladov na príplatky podľa citovaného zákona budú tieto ročne predstavovať sumu 540 000,- Sk v rozpočtovej kapitole Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a 288 000,- Sk v rozpočtovej kapitole Najvyššieho súdu Slovenskej republiky,
- b) v prípade **alternatívy II** 10 000,- Sk; z hľadiska celkových nákladov na príplatky podľa citovaného zákona budú tieto ročne predstavovať sumu 1 800 000,- Sk v rozpočtovej kapitole Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a 960 000,- Sk v rozpočtovej kapitole Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

2. Návrh zákona nebude mať ekonomický dopad na obyvateľov, hospodárenie podnikateľskej sféry a iných právnických osôb.

3. Návrh zákona nebude mať vplyv na životné prostredie.

4. Návrh zákona nebude mať vplyv na zamestnanosť a nevyžiada si zvýšenie počtu zamestnancov.

5. Návrh zákona nebude mať vplyv ani na podnikateľské prostredie.

* Vychádza sa z údajov zverejnených na webovej stránke <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=8123>. K dispozícii sú údaje len za prvý, druhý a tretí štvrťrok roku 2007.

B. Osobitná časť

K Čl. I

Navrhuje sa nové znenie § 69 ods. 2, a to v nadväznosti na plnenie uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 40 zo 16. januára 2008 (viď všeobecná časť dôvodovej správy), a to v dvoch alternatívach.

K Čl. II

Navrhuje sa, aby predložený návrh zákona nadobudol účinnosť 1. júla 2008.